

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ'.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 11 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 518

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ-

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Κριτικές ζουγραφίες.— Αυτο καινούργια βιβλία.

«ΕΡΤΟΓΡΟΥΛ». Τούρκικος ταρταρινισμός.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Προσδοκία.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Ἡρωϊκή συμφωνία.— Jean Moréas

Δ. Ν. Μασούκας προστάζει....

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΪΦΑΣ. Στρατιωτικά όνειρα.— Στη Λίμνη της Δοϊράνης.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ. Παλαμάς—Βαλαωρίτης.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οί κουκουβίγες ξεφαντώνουνε στα ρέπια...

ΦΤΩΧΟΠΡΟΔΡΟΜΟΣ. Ὁ πλουτοζοράτης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.—Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ,

ΗΡΩΪΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

JEAN MOREAS

Τὸ παρακάτω σὲ στίχους, τὴν ἡρωϊκὴ μου συμφωνία στὸ Μορέας, διπλὸ μῦθημα, τὸ ἀφιερώνω στοὺς νέους μου-σολήπτες, ποὺ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα πρέπει νὰ πνευματίζον-ται εὐλαρινὰ καὶ ἐντιμῶς.

Κανένας ἄλλος ξένος τεχνίτης δὲ θὰ τοὺς ἀνδρώσει τὸ χαραχτήρα, δὲ θὰ τοὺς δυναμώσει τὴν ψυχὴ, δὲ θὰ τοὺς ἀνοίξει τὴ διανοητικότητά, ὅσον ὁ ποιητὴς αὐτός, ποὺ ἀποκλήθηκεν ἀπὸ τὸν Φαγγιέ, Ἑλληνικὸν θαῦμα, καὶ ποὺ εἶναι σήμερον ἡ προσωποποίηση κάθε τελειότητος.

Ἐχτροὶ τοῦ ἐκεῖ καὶ ἀρνητὲς τοῦ εἶναι τὰ γκαρσὸν ντὲ λέττε, καὶ οἱ μοχηροί, ὅπως τοὺς λέγει ὁ Ch. Morras, ἡ πνευματικότερη διάνοια τῆς σημερινῆς Γαλλίας, οἱ ἀγοράματοι καὶ οἱ ἀνόητοι. ὅπως τοὺς στιγματίζει ὁ πολὺς Souday, ὁ κριτικογράφος τοῦ Temps. Καὶ θαμιασταὶ τοῦ, ὅτι ἔχει ἡ μεγάλη ἐκείνη χώρα ἑακουστὸ καὶ ὑπέροχο, στὰ γράμματα, στίς τέχνες, στὴν ἐπιστήμην καὶ στὴν πολιτικὴν ἀξίαν.

Ὁ Moréas—λέγει ὁ Μπαρρές—δὲν εἶναι μόνον μεγάλος ποιητής, εἶναι καὶ σύμβολο, σύμβολο καὶ στὴ ζωὴ μας, ὅπως προσθέτει ὁ Morras, γιὰ νὰ ἔχουμε τὸ μέτρο καὶ τὴ βεβαιώτητα.

Ἐνας Μπαρτόν, ἐδιδάχθη ἀπὸ αὐτὸν τὴν ἀνυποχωρητι-κότητα καὶ τὸν εὐθὺν δρόμον καὶ οἱ νέοι ποὺ κατάχτησαν μιὰ ξεχωριστὴ θέσιν στὰ γράμματα, ἢ δίνουν τὴν ἐλπίδα πὺς γλήγορα θὰ τὴν κατακτήσουν, παρουσιάζονται μὲ τὴ σημαίαν του. Ἐξω ἀπὸ τὸ σημερινὸ πρίγκηπα ποιητὴ τῆς

Γαλλίας, τὸν Πῶλ—Φόρ, τὸν Λα—Ταγιέντ, τὸν Ντὺ—Πλε-σσὺ, τὸ Ρεννὸ, ταγμένους ὡς πιστοὺς μαθητὰς του, μέσα σὲ τέσσερα περιοδικὰ σήμερον τοῦ Παρισιοῦ, τὴ «Revue Fran-çaise», τὴ «Renaissance», τὴς Marges», τὴ «Revue des Lettres Françaises», οἱ νεώτεροι ἀγωνίζονται νὰ φανοῖν ἄξιοι τοῦ διδασκάλου των. Στὰ φιλολογικὰ αὐτὰ περιοδικὰ, καὶ μόνον, κοινὴ ἀναγνώριση, κλείνεται σήμερον ἡ αὐρανὴ δόξα τῶν Γαλλικῶν γραμμάτων. Σ' αὐτὰ παραπέμπω τοὺς νέους ἀναγνώστες μου καὶ στίς κριτικὰς τοῦ A. France, τοῦ Μπαρρές, τοῦ Φαγγιέ, τοῦ Souday, τοῦ Μπαρτόν, τοῦ Λανσόν τῆς Σορμπόννης, γιὰ νὰ γοῦρουν τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ, τοῦ τραγοδοῦ, τοῦ μεγάλου πεζογράφου, ποὺ θὰ τοὺς μορφώσει τὸ ἦθος, θὰ τοὺς ἀναπτύξει τὸ πνεῦμα, θὰ τοὺς κίψει ἐντιμότερους, ὅπως λέγει ὁ Μπαρρές.

Σὲ δὺο Πανεπιστήμια ἐδιδάχτηκαν ὡς τώρα ἡ «Ἰφιγέ-νεια» του, καὶ παίχτηκαν ἀπὸ μαθητὰδες σ' ἓνα Κολλέγιο τοῦ Παρισιοῦ, τιμὴ, ποὺ καθὼς μᾶς τὸ μαθαίνει ὁ Μπαρ-ρές, ἀλλί, ποῖός ἄλλος; γίνεται στοὺς μέγιστους, στοὺς ἐξαγνισμένους ἀπὸ τὸν καιρὸ, καὶ οἱ ἀφορισμοὶ τῆς κριτικῆς του ἀναλύονται σήμερον σὲ βιβλία ἐπὶ βιβλίων.

Ἡ Λόξα τοῦ ὅλο καὶ ἀνεβαίνει παρακολουθούμενη, ὅ-πως εἶναι φυσικὸ, ἀπὸ τὸ φτόνον.

Ἀντίκρου σου ἔτσι ἄς θραύεται τοῦ φτόνου ὁ ἔχειλος ὁ ἀφρός! Νὰ δείχνεσαι ψηλότερα πρὸ γαλήνης καὶ θεῶς, Θαρρεῖ σὲ φτάνει ὄντας εἰπεῖ τὸν κακὸ λόγον τοῦ ὁ μικρός, Τὶ ἄλλοιὼς νὰ μετρηθεῖ μ' ἐσέ, τὸ ξέρει εἶναι γελοῖος.

Ἡ μοῖρα σου ἔτσι ἐμοίρηνεν ἀπ' τὸ χυδαῖο νὰ ὕβριστεῖς, Μὰ καὶ αὐδὸς τοῦ νοῦ καὶ τῆς γενναίας καρδιάς νὰ γένεις, Τὶ δὲ δοξάζεις μοναχὰ τὴν τέχνη Ὀλύμπιος ποιητής, Μὰ κ' ἔξω ἀπ' τὰ καθημερινὰ κ' ἀπ' ὅλα τὰβλια βγαίνεις.

Πλέρια μέσ' στὸν ἀέρα σου, νὰ, δυναμώνουν οἱ ἀετοί, Χνοῦδι λαμπρὸ τὸ φέγγος σου κρατώντας στὰ φτερά τους, Κ' ἐκείνοι θὰ πεθαίνουνε χίλιους μαζὶ θανάτους, Τὶ κεραυνὸς ὁ Ἀπόλλωνας κ' ἀστροπελέκι ἡ ἀρετή.

Νὰ ἡ Ἰφιγένεια, πλάϊ τῆς καὶ τῆς Μυρτιάς ἡ ψυχὴ, Καὶ ὁ ἥσκιος τῆς Κολέτ Μποντός, καθεὶς κοντὰ περνάει, Κ' ἡ λύρα τῆς Οἰνῶνης σου ποὺ τὴν ἀγγίζεις καὶ ἀντηχεῖ Βαθεῖα ἡ νοσταλγικὴ χορδὴ τοῦ ἐρωτικοῦ μας Μάη.

Νὰ ἡ Ἐριφύλη, ἐντύθηκε πάλι φορέματα σεμνά, Κ' ἀθῶα, πάλι ἐγράψτηκε, σ' ἐσένα νὰν τὴ φέρεις, Δίπλα στὴν ἄλλη ἁμαρτωλὴ, ποὺ τὴν ἐξέγινε, ὡσαννὰ! Ὁ Δάντης Ἀλλιγιέρης.

Νὰ, ἡ Θέτιδα, χαμογελάει τώρα στὸ πλάϊ σου, ὦ χαρὲς! Στὴ ροδισμένη τὴν ἀχτὴ ποὺ βγῆκε ἀγάλια, ἀγάλια, Μέσα ἀπὸ Σῦρτες ὑπουλές καὶ Κατεηλένες δολερές, Τρικυμισμένες θάλασσες καὶ σκοτεινὰ ἀκρογιάλια.

Νὰ κ' Ἐλεγειῶν λήκυθες κ' Εἰδυλλία Θεοκριτικά, Κ' ὁ Κύνκλωπας σου ὁμηρικὸς, ὅλ' ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα, Κ' ἐκεῖνος ὁ Προσκυνητής, ποὺ ἀντιλαμβάνει μαγικά, Κοκίνωρ, τὴν Ἐφτάστηρ Ρονσαρικὴ πλειάδα.

Κι' ὅπως στὴν ἀνοιξιάτικη νύχτα, σὰν ἕνας ποταμός,
Στρωτὸς καὶ μεγαλόπρεπος φαντάζει ὁ Γαλαξίας,
Τῶν θαυμαστῶν σου, νά, *Στροφῶν*, ὁ πάνσοφος κυματισμός,
Ποῦ γαληνεύει μὲ τὸ φῶς τῆς θείας ἀταραξίας

Κ' ἡ χάρη σου δὲν ἔμεινε μόνο στὴ ρίμα, τοῦ ρυθμοῦ
Πῆρε τὸ δῶρο τὸ ἀκριβὸ κι' ἀνγερίνα μαρμαίρει,
Τῆς πρῶξας σου τῆς ἄφιαστης ξεχωριστὸ τὸ ἀστέρι,
Χαρὰ τῶν ἀνοιχτῶν ματιῶν καὶ χάριμα τοῦ διαλογισμοῦ.

Νά τῆς *Γαλλίας τῆς παλιᾶς τὰ παραμύθια*, οἱ χρυσαφιές
Σὰ μάλαμα βενέτικο *Σελίδες σου*, ὅλες, ὅλα,
Σκίτσα μονόγραμμα, πλατεῖα χρωματισμένες ζωγραφιές,
Πρόσωπα, πράγματα, καιροὶ καὶ τόποι, φεγγεβόλα.

Νά, οἱ *Θύμησές σου*, μιὰ καρδιά μέσα στὴ σκέψη τῇ βαθείᾳ,
Σὰν μέσ' στὸ ροδосύννεφον ἡ τρικυμία κλεισμένη,
Ποῦ κι' ἂν ξεσπάει κάμμιὰ φορὰ, πάλι μ' ἀθάνατη δροσιὰ
Καὶ μ' ἅγιο φῶς μᾶς ραίνει.

Κ' ἡ *Κριτική σου*, νά, ἡ ἀδρὴ κ' ἡ λαγασή, μέσ' στὰ σοφὰ
Καὶ στὰ μεγάλα, ἀπέραντο, καινούργιο δρόμο ἀπλώνει,
Κι' ὅλα ἀνοιχτὰ τὰ μυστικά τοῦ Λόγου, κι' ὅλα τὰ κρυφὰ
Τοῦ στίχου, λαμπερότατα, καθὼς τὰ φανερώνει.

Κι' ὡς ξεδιπλώνεται γοργά, κι' ὅπως ξεφεύγει ἀχτιωτά,
Τὸ μελιχρὸ τὸ φέγγος τῆς πιὸ χαμηλὰ τὸ ρίχνει,
Καὶ κάνει τὰ μικρότερα νὰ ξεχωρίζουνε κι' αὐτά,
Καθὼς ὥραϊα τὰ δείχνει.

Κι' ὅλα στὸν ἥλιο μιᾶς ζωῆς διανοημένης καὶ αὐστηρῆς,
Τὰ πάντα ἁρμονισμένα,
Ποῦ βγήκε, μεσουράνησε κ' ἔδωσε ὑπέροχα, χωρὶς
Στὸ ζαφειρένιο σου οὐρανὸ γνέφος ἀχνὸ κανένα.

Κι' ἂν ὁ διπλὸς ὁ θαυμασμός τῶν πιὸ τρανῶν στέκετ' ὁμπρὸς
Στὸ μεγαλεῖο σου, ἱερό, διπλὸ ὅπως λάμπει τώρα,
Μὰ ἀντίκρου σου ἔτσι ἄς θραύεται τοῦ φτόνου ὁ πρᾶσινος ὁ ἁ-
[φρός].
Νά φαίνονται πιὸ φανταχτὰ τὰ δυὸ θεϊκά σου δῶρα.

Γιατ' ἔτσι ἡ μοῖρα ἑμοίρανε ἀπ' τὸ χυδαῖο νὰ ὑβριστεῖς,
Μὰ καὶ ναὸς τοῦ νοῦ καὶ τῆς γενναίας καρδιάς νὰ γίνεις,
Τὶ δὲ δοξάζεις μοναχὰ τὴν Τέχνη 'Ολύμπιος ποιητής,
Μὰ κι' ἄνθρωπος, τὸ μάθημα τὸ πιὸ ὑψηλὸ μᾶς δίνει.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Στὸ δραματικὸ διαγωνισμὸ ποῦ προκήρυξε ὁ κ. Ἀλ-
φρέδος Ρότσιλδ, μὲ «ἐπαθλον κατατεθὲν κτλ.» 5,000 δραχ-
μὲς «συνοιστᾶται ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀποικλεισμένου
τοῦ *μαλλιαρισμοῦ*». Ὁ σοφὸς καὶ ἀτρίχος κ. Ρότσιλδ
προμηθεύει ὅπλα καὶ μαρούτια ὥστε εἶναι καταλληλότετος
νὰ μιλήσει καὶ γιὰ γλῶσσα καὶ νὰ κάνει τὴ σοφὴ αὐτὴ
διάκριση μεταξὺ νέας Ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ *μαλλιαρι-*
σμοῦ. Κρίμα μοναχὰ ποῦ στὴ σοφὴ του προκήρυξη, ποῦ
μοιάζει περισσότερα προκήρυξη δημοπρασίας παρὰ δραμα-
τικοῦ διαγωνισμοῦ, δὲ μᾶς ὀρίζει καὶ τὰ σύνορα τῆς μιανῆς
καὶ τῆς ἄλλης γλώσσας, μ' ἕνα «Ἀπαγορεύεται διὰ ροπά-
λου τὸ οὐρεῖν», γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰν τοῦ τὰ σεβαστοῦμε.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

ΔΥΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

I

N. ΠΟΡΙΩΤΗ.—'ΡΟΔΟΠΗ'.— Τραγωδία

Ὁ βασιλεὺς Δημοχάρης περνώοντας μὲ τὰ ζου-
σάτα του ἀπὸ τὴν πατρίδα τοῦ Αἵμου, καλέστηκε
ἀπ' αὐτὸν στὸν ξακουσμένο του ἀνθόκηπο, νὰ τονὲ
φιλέψῃ μὲ ὅλους τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς κεντάρ-
χους. Ὁ λόγος τὸ ἔφερε, κι ἀπάνου στὸ συμπόσιο, ὁ
Αἷμος ἄρχισε τῆς ἀδερφῆς του τῆς Ροδόπης τὸ ἐγ-
κώμιο. Κ' εἶτανε τοῦτο ὄχι γιὰ τὰ κάλλη τῆς μόνο
μὰ καὶ γιὰ τὴν τιμὴ. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὴν
πλανέσῃ, μηδὲ φιλιὰ ἢ διαμάντια, μάγια, μαργα-
ριτάρια ἢ κάλλη ἀντρίκια, μηδὲ τοῦ Κραίσου ὀθη-
σαυρός. Ὁ Δημοχάρης καυχῆθηκε πῶς ἡ γυναῖκα
σέρνεται καὶ σκλαβώνεται σὲ δ,τι λάμπει, καὶ στοί-
χημα ἔβαλε μὲ ἔρκο, νὰ πλανέσῃ τὴ Ροδόπη τὴν
ἴδια νύχτα. Κι ἂ χάσῃ αὐτὴ, νὰ παίρνῃ ὁ Αἷμος
τὴ χρυσὴ κορώνη, τὸ βασίλειό του, ὅλα τὰγαθὰ του.
Κι ἂν κερδίσῃ, νὰ χάνῃ ὁ Αἷμος τὴ ζωή.

Ἡ Ροδόπη, ἀπὸ τρανὸ ρηγικὸ γένος, βασιλο-
πούλα περήφανη, στὸ ἀνθισμα τῆς ὀμορφίᾳς τῆς,
φλογίζεται ὅλη ἀπὸ τὴ λαχτάρα τῆς Δόξας. Κορώ-
να θέλει νὰ στολίσῃ τὸ κεφάλι τῆς καὶ ταῖρι ἐνὸς
βασίλειᾶ νὰ γίνῃ. Νὰ προστάξῃ βασίλειαν, ἀπέντρα
τρανὴ καὶ ξακουστὴ νὰ σταθῇ. Καὶ γιὰ νὰ φτάσῃ
τὸν νεῖρό τῆς, ἔτοιμη καὶ στὸ αἷμα, ἂν εἶναι ἀ-
νάγκη, νὰ μὴ διστάσῃ. Μὲ τὸ ἀτίμητο διαμάντι τῆς
παρθενίας τῆς, ποῦ τὴ φυλάγει καὶ τὴν ὁμολογᾷ,
θὰ σύρῃ, στὰ πόδια τῆς σκλάβους τῆς ὀμορφίᾳς τῆς,
τοὺς τρανοὺς ρηγάδες. Μὰ ὁ νοῦς τῆς βλέπει τοῦ
κόσμου τὰ πράματα μὲ φρόνηση καὶ φροντίζει νὰ
βρίσκῃ τὸν κρυμμένο δόλο. Καὶ μπροστὰ στ' ἀκριβὰ
καὶ πολύτιμα στολίδια ποῦ τῆς στέλνει τὴν ὥρα
αὐτὴ ὁ βασιλεὺς Δημοχάρης, σὰ νὰ λυγίζῃ καὶ νὰ
σκλαβώνεται. Ὁ ἀποσταλμένος τῆς φανερώνει τὸν
ἔρωτα τοῦ βασιλιᾶ, ποῦ τὴν ἀγάπησε ἀπὸ τὴ φήμη
τῆς. Τῆς ζητᾷ χάρη νὰ τονὲ δεχτῇ ἀπόψε, νὰ χα-
ρῇ τὴ γλῶσσα τοῦ φιλοῦ τῆς καὶ στεφάνῃ τὴν παίρ-
νει καὶ βασίλισσα τὴν κάνει.

Ἡ Ροδόπη ξαφνίζεται, γέρνει, δέχεται τὰ δῶρα
καὶ τάξει στὸ βασίλειά τὸ βραδινὸ ἀντάμωμα. Ὅμως
τὸ σαράκι τῆς ἀμφιβολίας τὴν τρώει. Τάχα ὁ βασι-
λιὰς ἀλήθεια κηρύχνει ἡ κρύβουν τὰ λόγια του δό-
λο; Μήπως θέλει μοναχὰ τὴν παρθενιά τῆς νὰ χα-
ρῇ καὶ νὰ τὴν πετάξῃ ὑστερα πομπεμένη; Στολίζει